

ความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีก ในเขตกรุงเทพมหานคร

Employment needs of Retirees in Retail Industry based in Bangkok

จุติพร สุวกุลศิริ^{1*} วารุณี มิลินทปัญญา² ศตวงศ์ ทิมเย็น³

^{1,2,3} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี

Jutipon Suwakulsiri^{1*} Warunee Milinthapunya² Satawong Timyen³

^{1,2,3} Faculty of Business Administration, Thonburi University

*Corresponding Author Email: academic_tru@thonburi-u.ac.th

(Received: 9 December, 2020; Accepted: 2 May, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสุขภาพ และความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร และ 2) ศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสุขภาพ ที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 227 คน โดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 50-54 ปี สมรสแล้ว มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท ตำแหน่งพนักงาน ประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี มีระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก มีความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุโดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านภาระที่ต้องรับผิดชอบได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับ 1 ร้อยละ 45.6 ด้านระดับการออม ร้อยละ 49.7 ปัจจัยด้านสุขภาพในด้านสุขภาพกาย ร้อยละ 57.2 มีความคลาดเคลื่อน .430 และมีค่าคงที่เท่ากับ 6.973 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเขียนเป็นสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ $\hat{Y} = -.966X_{21} + .554X_{42} - .688X_{24} + 6.973$

คำสำคัญ: ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสุขภาพ การทำงานหลังเกษียณ

Abstract

This study was a quantitative research on the purposes to 1) study factors related to economic, healthcare, and desires to work after retail industrial workers' post-retirement in Bangkok and 2) investigated factors caused desires to work in their post-retirement from retail industries which also included personal, economic, and healthcare in Bangkok. The sample used

in this study were 227 former retail industrial workers in Bangkok, aged between 50-59. The data were collected by using questionnaires. Frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA and Stepwise Multiple Regression Analysis were used to analyze data

The result reveals that 1) the majority of the sample is female who age between 50-54, married, monthly income over THB 30,000, the position of general worker, 11-15 years of working experience. Their opinion towards economic and healthcare factors are at a high level and their level of desires to work is at the moderate level. 2) According to stepwise multiple regression analysis, factor that affected their desires to work in post-retirement found that responsibility aspect of economic factors was the highest with 45.6 percent, followed by financial savings aspect of economic factors with 49.7% and physical health aspect of health factors with 57.2%. There is a variation of .430, and a constant value of 6.973 with a statistical significance level of .05. Multiple linear regression equation $\hat{Y} = -.966X_{21} + .554X_{42} - .688X_{24} + 6.973$

Keywords: Economic Factors, Healthcare Factor, Working After Retirement

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete Aged Society) เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super Aged Society) เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด การเกษียณอายุก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้เกษียณอายุในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งล้วนแต่มีผลต่อความพึงพอใจของชีวิต รวมถึงการดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ การใช้เวลาว่าง ความสัมพันธ์กับคู่ชีวิตและสมาชิกในครอบครัว (ปณญาดา บุญเพ็ญ, 2558) ทำให้รัฐบาลและเอกชน มีการออกนโยบายส่งเสริม และสนับสนุนให้ธุรกิจหันมาจ้างแรงงานผู้สูงอายุมากขึ้น จากการที่ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เช่น กระทรวงแรงงาน และธุรกิจค้าปลีก เทสโก้ โลตัส จัดตั้ง “โครงการ 60 ยังแจ๋ว” เพื่อส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สามารถเลือกทำงานที่สาขาใกล้บ้าน และมีตารางการทำงานที่ยืดหยุ่นตามความสะดวก เพื่อช่วยให้กลุ่มประชากรผู้สูงวัยมีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยให้ผู้สูงอายุปฏิบัติหน้าที่ที่เหมาะสมกับทักษะและความถนัด โครงการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุนี้นี้จะทำให้ผู้สูงอายุที่มีอยู่ทั่วประเทศ ได้มีโอกาสทำงานที่ตอบโจทย์กับจุดมุ่งหมายและความต้องการของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้น การใช้เวลาว่างและทักษะที่มีให้เป็นประโยชน์ การใช้ชีวิตในสังคมและพบปะผู้คน ซึ่งล้วนจะส่งผลดีทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจให้กับผู้สูงอายุ (Brand Buffet, 2020)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีก และศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสุขภาพ ที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการทำงานหลัง

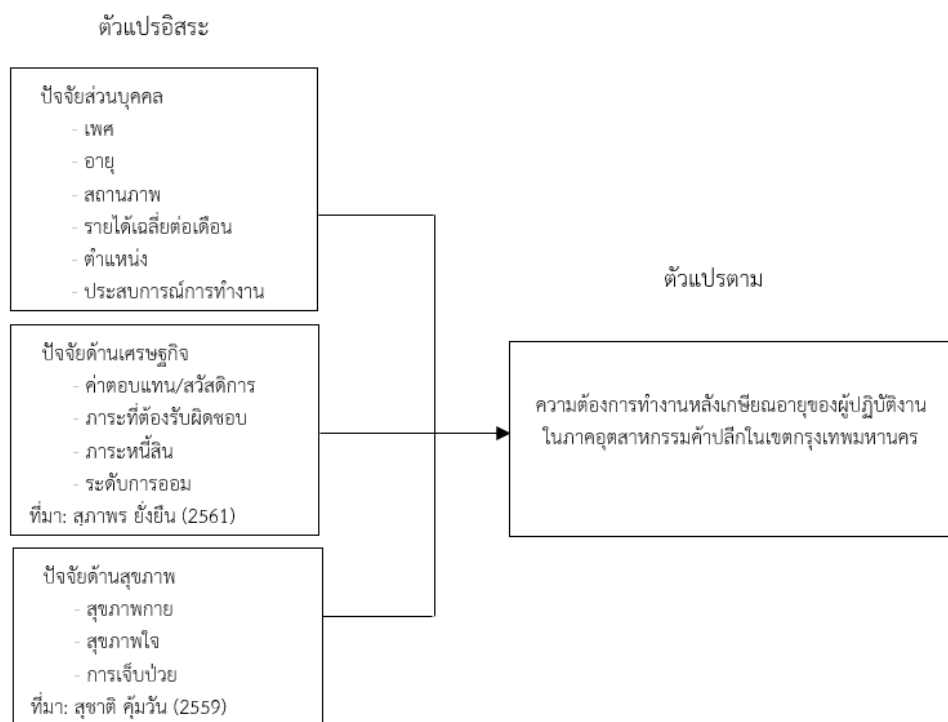
เกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีก และศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสุขภาพ ที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีก เพื่อเป็นข้อมูลให้ภาครัฐธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผน สนับสนุนให้ผู้สูงอายุหลังเกษียณที่มีความต้องการทำงานมีโอกาสในการทำงานตามความพร้อมและศักยภาพที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสุขภาพ และความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสุขภาพ ที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดของ สุภาพร ยิ่งยืน (2561) และปัจจัยด้านสุขภาพตามแนวคิดของ สุชาติ คุ่มวัน (2559) ผลการวิจัยที่ได้นำมาเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบ การตัดสินใจในการวางแผนเพื่อรองรับการทำงานของผู้เกษียณที่มีความต้องการทำงานต่อ ดังกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสุขภาพ ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยนี้จะศึกษาครอบคลุมเฉพาะพนักงานที่มีช่วงอายุ 50 - 59 ปี เนื่องจากว่าเป็นพนักงานที่ใกล้เกษียณอายุปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นช่วงอายุที่สามารถตัดสินใจว่าจะปฏิบัติงานต่อหลังเกษียณหรือไม่

2. งานวิจัยฉบับนี้ ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้วิจัย คือ ผู้ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,251 คน จากจำนวน 127 แห่ง (เทสโก้ โลตัส, 2562) ที่มีอายุระหว่าง 50-59 ปี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 227 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกผู้ตอบแบบสอบถามด้วยคุณสมบัติด้านอายุ ต้องมีอายุระหว่าง 50-59 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่คณะผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมค้าปลีก ประกอบด้วย ค่าตอบแทน/สวัสดิการ ภาระที่ต้องรับผิดชอบ ภาระหนี้สิน และระดับการออม แบบสอบถามเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ ลักษณะคำถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสุขภาพที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมค้าปลีก ประกอบด้วย สุขภาพกาย สุขภาพใจ และการเจ็บป่วย แบบสอบถามเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ ลักษณะคำถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมค้าปลีก โดยลักษณะของคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิด

โดยเครื่องมือการวิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพและวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า แบบวัดมีค่า IOC มากกว่า .5 ทุกข้อคำถามและวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยสูตรของ (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า มีค่าตั้งแต่ .3 - 1.0 สรุปค่า IOC ทั้งฉบับ เท่ากับ .93 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปจัดทำแบบสอบถามสำหรับนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากการรวบรวมแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้วิธีทางสถิติเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่มีลักษณะคำถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยใช้เกณฑ์การประเมินของ John (1981)
3. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสุขภาพที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ที่มีลักษณะคำถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การประเมินของ John (1981)
4. การวิเคราะห์ความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกจากแบบสอบถามตอนที่ 4 ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อคำถามที่สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ใช้วิธีการวิเคราะห์รวมค่าตัวแปร Multiple Response หาค่าความถี่ด้วยคำสั่ง Multiple Response Frequencies
5. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีก จะใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับตัวแปรที่นำเข้าสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาค่าสัมประสิทธิ์ที่ดีที่สุดที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีก

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีก คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลลักษณะทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	93	41.00
	หญิง	134	59.00
อายุ			
	50 - 54 ปี	117	51.50
	55 - 59 ปี	88	38.80
	มากกว่า 59 ปีขึ้นไป	22	9.70
สถานภาพ			
	โสด	44	19.40
	สมรส	139	61.30
	หย่าร้าง	28	12.30
	หม้าย	11	4.80
	แยกกันอยู่	5	2.20
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			
	น้อยกว่า 15,000 บาท	25	11.00
	15,001 - 20,000 บาท	56	24.70
	20,001 - 25,000 บาท	37	16.30
	25,001 - 30,000 บาท	45	19.80
	มากกว่า 30,000 บาท	64	28.20
ตำแหน่ง			
	พนักงาน	98	43.17
	ผู้ช่วยผู้จัดการ	73	32.16
	ผู้จัดการ	50	22.03
	อื่น ๆ	6	2.64
ประสบการณ์การทำงาน			
	น้อยกว่า 10 ปี	63	27.80
	11 - 15 ปี	69	30.40
	16 - 20 ปี	50	22.00
	มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	45	19.80

จากตารางที่ 1 พบว่าทำให้เห็นถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 227 คน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ได้ดังนี้

ด้านเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 134 คน หรือร้อยละ 59.00 เป็นเพศหญิง ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 117 คน หรือร้อยละ 54.50 มีอายุ 50 - 54 ปี ด้านสถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 139 คน หรือร้อยละ 61.20 มีสถานภาพสมรส ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 64 หรือร้อยละ 28.20 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท ด้านตำแหน่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 98 คน หรือร้อยละ 43.20 มีตำแหน่งเป็นพนักงาน ด้านประสบการณ์การทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 69 คน หรือร้อยละ 30.40 มีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อความต้องการทำงาน หลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ภาระที่ต้องรับผิดชอบ	3.58	1.14	มาก
ค่าตอบแทน/สวัสดิการ	3.55	1.02	มาก
ระดับการออม	3.49	1.02	มาก
รวม	3.54	1.06	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มากที่สุดคือภาระที่ต้องรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 รองลงมาคือด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และด้านระดับการออม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสุขภาพที่ส่งผลต่อความต้องการทำงาน หลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
สุขภาพกาย	3.90	.94	มาก
การเจ็บป่วย	3.83	1.01	มาก
สุขภาพใจ	3.56	1.08	มาก
รวม	3.77	1.01	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยด้านสุขภาพส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านสุขภาพกาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ซึ่งระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการเจ็บป่วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และด้านสุขภาพใจมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร

	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)						$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เลย			
ความต้องการทำงานต่อหลังเกษียณอายุ	25.10	35.70	13.20	6.20	3.10	16.70	2.77	1.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการทำงานต่อหลังเกษียณอายุอยู่ในระดับปานกลาง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 35.70 รองลงมา มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 25.10 และลำดับสุดท้ายมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 3.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร

ลำดับตัวทำนาย	R	R ²	Adj R ²	B	β	Sig
1. ภาระที่ต้องรับผิดชอบ (X ₂₁)	.675	.456	.454	-.966	-.528	.000**
2. ระดับการออม (X ₄₂)	.705	.497	.493	.554	.287	.000**
3. สุขภาพกาย (X ₂₄)	.756	.572	.566	-.688	-.337	.000**

Constant = 6.973 S.E. = .430 F = 99.245 Sig F = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกโดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับตัวแปรที่นำเข้าสมการได้แก่ ภาระที่ต้องรับผิดชอบ ระดับการออม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สุขภาพกายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยด้านสุขภาพ โดยภาระที่ต้องรับผิดชอบได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 1 สามารถทำนายความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกได้ร้อยละ 45.6 เมื่อเพิ่มตัวแปรระดับ

การอ้อมแล้ว สามารถทำนายความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกได้ร้อยละ 49.7 เมื่อเพิ่มตัวแปรสุขภาพแล้ว สามารถทำนายความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกได้ร้อยละ 57.2 มีค่าความคลาดเคลื่อน .430 และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบเท่ากับ 6.973 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในเรื่องภาระที่ต้องรับผิดชอบส่งผลกระทบต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกมากที่สุด รองลงมาเป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจในเรื่องระดับการอ้อมและปัจจัยด้านสุขภาพในเรื่องสุขภาพกายตามลำดับ ซึ่งปัจจัยในช่วงต้นที่กล่าวมานี้ ต่างก็ส่งผลกระทบต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกทั้งสิ้น

สรุปการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 134 คน เป็นเพศหญิง มีอายุ 50 - 54 ปี มีสถานภาพสมรส มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท มีตำแหน่งเป็นพนักงาน มีประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสุขภาพ ส่งผลกระทบต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มากที่สุดคือ ด้านภาระที่ต้องรับผิดชอบ รองลงมาเป็นด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ และด้านระดับการอ้อม ตามลำดับ ปัจจัยด้านสุขภาพความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มากที่สุดคือ ด้านสุขภาพกาย รองลงมาคือด้านการเจ็บป่วย และด้านสุขภาพใจตามลำดับ วิเคราะห์ความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุระดับปานกลาง

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสุขภาพ ที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจในเรื่องภาระที่ต้องรับผิดชอบส่งผลกระทบต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร รองลงมาเป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจในเรื่องระดับการอ้อม และปัจจัยด้านสุขภาพในเรื่องสุขภาพกาย ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสุขภาพ และความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วย ภาระที่ต้องรับผิดชอบ ค่าตอบแทน/สวัสดิการ ระดับและการออมจากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านภาระที่ต้องรับผิดชอบ สอดคล้องกับ รัศมี ศักดา และสุทธิณี อยู่ประสิทธิ์ (2554) ได้ศึกษา ปัจจัยกำหนดความต้องการทำงานและรูปแบบการทำงานหลังเกษียณอายุ กรณีศึกษา ข้าราชการทหารค่ายวิภาวดีรังสิต จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า โดยส่วนใหญ่มีความต้องการในการทำงานภายหลังเกษียณอายุต่อไป ซึ่งมีสาเหตุมาจากการมีภาระทางครอบครัวที่ยังคงต้องดูแล ภาวะหนี้สินยังคงมีสุขภาพแข็งแรง เป็นต้น

ปัจจัยด้านสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วยสุขภาพกาย สุขภาพใจ และการเจ็บป่วย จากการศึกษพบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสุขภาพที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสุขภาพกายซึ่งสอดคล้องกับ วีรวรรณ แก้วใส (2563) กล่าวถึง ทฤษฎีทางชีววิทยา Biological Theory ว่าความสูงอายุในด้านสุขภาพร่างกายซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างร่างกาย การทำงานของระบบภายในร่างกายที่มีประสิทธิภาพลดลง ไม่ว่าจะเป็นด้านรูปลักษณะภายนอกหรือด้านสุขภาพที่ผู้สูงอายุเจ็บป่วยได้ง่าย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สามารถส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้สูงอายุได้

ความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุระดับปานกลาง สอดคล้องกับ กัญญณัฐ โภคาพันธ์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะทำงานภายหลังเกษียณอายุราชการของข้าราชการกรุงเทพมหานครจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจที่จะทำงานภายหลังเกษียณอายุราชการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากได้ทำงานมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เกิดความเบื่อหน่าย หรือได้วางแผนที่จะทำอย่างอื่นต่อภายหลังเกษียณอายุราชการเรียบร้อยแล้ว ในขณะที่ส่วนหนึ่งคิดว่าเมื่อถึงเวลาเกษียณอายุ ก็ควรที่จะได้พักผ่อนและเมื่อเกษียณอายุแล้วจะทำให้มีคนรุ่นใหม่เข้ามาทำหน้าที่แทน หรืออาจมีมุมมองความคิดที่แตกต่างออกไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสุขภาพ ที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ เพื่อค้นหาองค์ประกอบที่ดีที่สุดที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีก จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในเรื่องภาระที่ต้องรับผิดชอบส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร รองลงมาเป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจในเรื่องระดับการออม และปัจจัยด้านสุขภาพในเรื่องสุขภาพกาย ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยในช่วงต้นที่กล่าวมานี้ ต่างก็ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีกทั้งสิ้น ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีภาระหนี้สินและภาระที่ต้องรับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มีการเตรียมความพร้อมด้านการเงินให้เพียงพอสำหรับเอาไว้ใช้ในช่วงเวลาหลังเกษียณ สามารถวางแผนเตรียมเงินเกษียณได้อย่างครอบคลุม การออม เงินค่าชดเชยพิเศษ สิทธิประโยชน์ที่พนักงานจะได้รับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน มาตรา 118 สิทธิประโยชน์ต่างอื่น ๆ เงินบำเหน็จบำนาญจากกองทุนประกันสังคม (เงินออมชราภาพ) การลงทุน/ประกันชีวิต และโครงการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ฯลฯ ซึ่งการทำงานถือเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตโดยแต่ละคนต่างก็มี

อาชีพ เป้าหมายและวิธีการทำงานที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับทักษะความสามารถ ความสนใจ ปัจจัยด้าน รายได้ ภาวะเครียด การรับความกดดัน ปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจที่ย่ำแย่ลงเรื่อย ๆ จึง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่อยากทำงานต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้อง ทิพรัตน์ มาระเนตร์ (2555) ได้ศึกษาการตัดสินใจทำงาน ของข้าราชการผู้สูงอายุหลังเกษียณ ประกอบด้วย รายได้ รายจ่าย หนี้สิน การออม สวัสดิการและการประกัน ความเสี่ยงการมีผู้อุปการะเลี้ยงดู ภาระที่ต้องรับผิดชอบ และสุขภาพ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ทำงานของข้าราชการผู้สูงอายุหลังเกษียณอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านรายจ่าย ปัจจัยด้านเงิน ออม ปัจจัยด้านภาระที่ต้องรับผิดชอบ และปัจจัยด้านรายได้ เนื่องจากกลุ่มข้าราชการผู้สูงอายุที่ต้องการทำงาน หลังเกษียณอายุ มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงมี ภาระที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากค่าใช้จ่ายส่วนตัว จึงต้องการทำงานหลังเกษียณอายุเพื่อหารายได้เสริม แต่ถ้า หากมีเงินออม เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร หุ้น/พันธบัตร กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือเงินออมในรูปแบบอื่น ๆ จะ ทำให้ข้าราชการผู้สูงอายุเลือกไม่ทำงานหลังเกษียณอายุ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทำงานของ ข้าราชการผู้สูงอายุหลังเกษียณ ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีระดับการออมมากส่งผลต่อความต้องการทำงานหลัง เกษียณอายุ เนื่องจากมีความสุขในการทำงาน เห็นคุณค่าในตัวเอง รู้สึกมั่นคงทางการเงิน ลดความวิตกกังวลทาง การเงินในอนาคต ช่วยคาดการณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต การวางแผนรองรับได้ด้วย บางคนจะมีความสุขก็ ต่อเมื่อตัวเองได้ทำงานดี ๆ เงินเดือนแพง ๆ หรือมีตำแหน่งใหญ่โต แต่กับหลายคนเพียงแค่ว่าได้ทำงานที่ตัวเองรักก็มี ความสุขแล้ว ซึ่งสอดคล้อง Annink et al. (2016) กล่าวว่ากระบวนการในการวางแผนทางการเงินของพนักงาน เอกชนจะมีปัจจัยสำคัญจากรายได้ ค่าใช้จ่าย สินทรัพย์และภาระหนี้สิน เงินออมที่มีอยู่การกำหนดเป้าหมาย ทางการเงินมีความสำคัญ เนื่องจากจะกำหนดแนวทางที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการได้ เพื่อความมั่นคงและสุขสบายตลอดชั่วชีวิตของผู้เกษียณอายุ นอกจากนี้ยังพบว่าสุขภาพกายส่งผลต่อความต้องการ ทำงานหลังเกษียณอายุ ในขณะที่สุขภาพใจและการเจ็บป่วยไม่มีผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุ อาจ เนื่องมาจากการทำงานนั้นผู้ปฏิบัติงานจะคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ โรครประจำตัว ค่า รักษาพยาบาล หลังจากเกษียณคือช่วงที่อายุมากขึ้น สุขภาพก็เริ่มจะถดถอย โอกาสที่จะเจ็บป่วย โรคต่าง ๆ กรณี เจ็บป่วยหนัก ๆ หรือประสบอุบัติเหตุจึงยังคงต้องทำงานต่อไป สอดคล้อง เฉลิมล ทรัพย์อุไรรัตน์ และคณะ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุในตำบลห้วย ขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยด้านสุขภาพ เมื่อมีอายุมากขึ้นจะเกิดความเสื่อมทำให้ สมรรถภาพในการทำหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายลดลงด้วย ส่งผลให้เกิดการเจ็บป่วยกับผู้สูงอายุได้ กลุ่ม ตัวอย่างผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว และโรคประจำตัวที่พบมากที่สุด คือ โรคความดันโลหิตสูง รองลงมา คือ โรคปวดข้อต่อกระดูก โรคเบาหวาน และโรคไขมันในเลือดสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาประกอบการตัดสินใจในการวางแผนเพื่อรองรับการทำงาน ของผู้เกษียณที่มีความต้องการทำงานต่อ เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้อาณาเขต แคลนทรัพยากรบุคคลหรือกำลังแรงงานที่เป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยผู้ที่เกษียณอายุบางคนยังสามารถ

ปฏิบัติงานต่อไปได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งยังมีความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุ ซึ่งส่งผลดีต่อหน่วยงาน เพราะบางตำแหน่งเป็นตำแหน่งที่ขาดแคลนและยังคงต้องอาศัยผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานนั้น ดังนั้น หน่วยงานควรมีการสำรวจความต้องการที่จะทำงานหลังเกษียณอายุในตำแหน่งที่ขาดแคลน เพื่อให้งานสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1. การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ในการศึกษาค้นคว้าอาจใช้วิธีการการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่น เช่น การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้มีประโยชน์ในการวางแผนบุคลากรขององค์กร
2. ควรเพิ่มกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตอื่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุ เพื่อใช้ในการวางแผนรองรับการทำงานหลังเกษียณอายุในภาคอื่นๆ
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุ หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุในหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและใช้ในการวางแผนจัดกำลังแรงงาน ซึ่งจะช่วยป้องกันการขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

- กัญญณัฐ โกคาพันธ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะทำงานหลังเกษียณอายุราชการของข้าราชการกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เฉลิมพล ทรัพย์อุไรรัตน์ และคณะ. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุในตำบลห้วยขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 7(2), 187-202.
- ทิพรรัตน์ มาระเนตร์. (2555). การตัดสินใจทำงานของข้าราชการผู้สูงอายุหลังเกษียณ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทสโก้ โลตัส. (2562). จำนวนพนักงานที่ปฏิบัติงานในเทสโก้ โลตัสในเขตกรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2562 จาก <https://www.tescolotus.com/about/our-business>.
- ปณณดา บุญเพ็ง. (2558). การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการทหารบกประจำการ ณ มณฑลทหารบกที่ 15 จังหวัดเพชรบุรี. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- รัศมี ศักดา และสุทธิณี อยู่ประสิทธิ์. (2554). ปัจจัยกำหนดความต้องการทำงานและรูปแบบการทำงานหลังเกษียณอายุ กรณีศึกษา ข้าราชการทหารค่ายวิภาวดีรังสิต จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีรวรรณ แก้วใส. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานต่อในระบบราชการของข้าราชการที่ใกล้เกษียณอายุราชการ. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุชาติ คุ้มวัน. (2559). การศึกษาความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุราชการของข้าราชการทหารอากาศ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สุภาพร ยั่งยืน. (2561). การตัดสินใจทำงานของข้าราชการพลเรือนหลังเกษียณอายุราชการ. วิทยานิพนธ์
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). การคาดการณ์ประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- Annink, A. et al. (2016). Financial Hardship and Well-being: A Cross-national Comparison among the European Self-employed. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 25(5), 645-657.
- Brand Buffet. (2020). **tesco-lotus-60up-recruitment**. Retrieved July 4, 2020, from <https://www.brandbuffet.in.th/2019/03/tesco-lotus-60up-recruitment-ads>.
- John, W. B. (1981). **Research in Education**. London: Prentice Hall.